

4. Giddens, D. (2018). *Ben Johnson vs. Carl Lewis: The race and the disgrace*. Pridobljeno s: <https://www.cbc.ca/sportslongform/entry/ben-johnson-vs-carl-lewis-the-race-and-the-disgrace>
5. Hollandsworth, S. (1999). Athlete of the century – Carl Lewis. *Texas Monthly*. Pridobljeno s: <https://www.texasmonthly.com/articles/athlete-of-the-century-carl-lewis/>
6. Hayes, J., (2013). *Smith true winner of 'dirtiest race' in history*. Pridobljeno s: <https://www.reuters.com/article/us-athletics-johnson-smith/smith-true-winner-of-dirtiest-race-in-history-idUSBRE98M0PT20130923>
7. Moore, R. (2013). *Dirtiest race in history*. Pridobljeno s: https://books.google.si/books?id=4bLAQAQAQBAJ&pg=PA189&lpg=PA189&dq=carl+lewis+ma+huang&source=bl&ots=CqlvyniYgH&sig=ACfU3U3duw6v5KjCrqnXDrc_w0P0L4XXfg&hl=sl&sa=X&ved=2ahUKEwi_vK24yd3oAhUjQhUIHZXAAG8Q6AEwAnoECAsQLg#v=onepage&q=carl%20lewis%20ma%20huang&f=false
8. Powell, M. (2016). *Lest We Forget, the U.S., Too, Spent Time in the Doping Wilderness*. Pridobljeno s: <https://www.nytimes.com/2016/08/05/sports/olympics/lest-we-forget-the-us-too-spent-time-in-the-doping-wilderness.html>

Ben Johnson

Nika Peklar in Tjaša Perpar

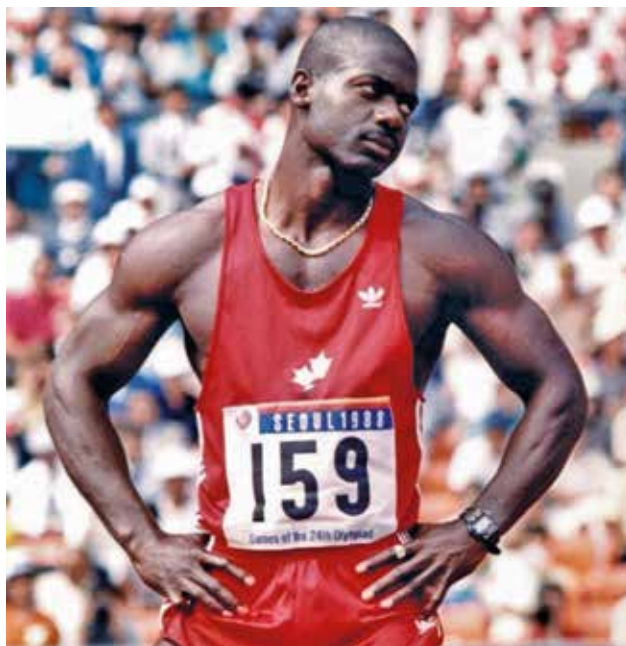
Ben Johnson se je rodil na Jamajki leta 1961 in se s 15. leti preselil v Kanado, v Ontario. Tam je začel trenirati atletiko in hitro dal vedeti, da je strašansko hiter. Začel je vaditi pod vodstvom priznanega trenerja Charlieja Francisa, s katerim sta pozneje dosegla vrh in padla na dno. Hitro je začel dosegati vidnejše rezultate, prvič je na velikem tekmovanju nastopil na svetovnem prvenstvu leta 1983 v Helsinkih. Na Finskem, teklen je seveda na 100 metrov, je izpadel v polfinalu (Viškovič, 2015).

Že leto pozneje je ob krstnem nastopu na Olimpijskih igrah, takrat jih je gostil Los Angeles, dosegel prvi velik uspeh. Na najkrajši sprinterski razdalji je bil tretji. Medaljo je dobil tudi s kanadsko štafeto 4 x 100 metrov. Potem je postavil svetovni dvoranski rekord v teku na 60 metrov in velikemu rivalu, Američanu Carlu Lewisu, dal vedeti, da ga utegne brcniti s šprinterskega prestola (Viškovič, 2015).

To se je leta 1987 na svetovnem prvenstvu v Rimu tudi zgodilo. In to na kakšen način. Do takrat nedotakljivega Lewisa je v finalu teka na 100 metrov premagal s svetovnim rekordom 9,83 s. Postal je velika svetovna zvezda. Na mesec je s sponzorskim denarjem služil pol milijona ameriških dolarjev, a prav ta hiter vzpon je šel marsikomu v nos. V prvi vrsti njegovemu največjemu tekmecu (Viškovič, 2015).

Lewis je v enem izmed intervjujev povedal, da je dosti šprinterjev na vrh prišlo čez noč, vendar jim to ni uspelo brez pomoči nedovoljenih substanc. Johnsona takrat ni imenoval, a jasno je bilo, o kom je govoril. Že leto pozneje se je izkazalo, da je imel prav. Kot največja zvezda je leteči Kanadčan prišel na svoje druge olimpijske igre v Seulu in ta status tudi upravičil (Viškovič, 2015).

Andrea Mann (2018) je govorila o srečanju Bena Johnsona iz Kanade in Carla Lewisa iz Amerike na štartu finala v teku na 100 m za moške na Olimpijskih igrah v Seulu, 24. septembra leta 1988. Oba

Ben Johnson – »Vsi so bili dopingirani, ujeli pa so le mene« (2011). Povzeto po: <https://siol.net/sportal/sportal-plus/vsi-so-bili-dopingirani-ujeli-pa-so-le-mene-253863>

sta bila največja tekmeca drug drugega. Lewis je bil aktualni olimpijski prvak, saj je leta 1984 v Los Angelesu osvojil zlato medaljo v teku na 100 m (skupaj s tremi drugimi zlatimi odličji). Toda Johnson ga je premagal na šestih od sedmih njihovih prejšnjih tekem – in je bil trenutni nosilec svetovnega rekorda, ki ga je postavil na svetovnem prvenstvu leta 1987.

Čeprav je bil njegov štart le za delček hitrejši od startov tekmecev, je Johnson v tekmi pustil Lewisa in ostale daleč zadaj. Kanadčan je z 9,79 sekunde postavil nov svetovni rekord – premagal lastnega – v slavlje dvignil desno roko v zrak in teklen v čast (Mann, 2018).

Carl Lewis je nekaj let po tekmi povedal, da niti za trenutek ni pomislil, da bo izgubil finalni tek na 100 m, dokler s tekmovalci niso prečkali ciljne črte. Po tekmi je želel Johnsonu čestitati, vendar je ta izmaknil roko in se ni želel rokovati z njim (Mann, 2018).

Ta tekma je bila imenovana tekma vseh tekem in Kanada je bila presrečna nad svojim olimpijskim junakom. Kanadski premier Brian Mulroney je iz televizije v živo poklical Johnsona, da bi se mu zahvalil za čudovit večer za Kanado. Ko pa so izvedeli za incident, se je velika navdušenost prelevila v ogromno žalost vseh Kanadčanov (Mann, 2018).

Dva dni po tekmi je na dan prišla novica, ki jo je za BBC sporočila Des Lynam s tem, ko je prejela list papirja, na katerem so bile zapisane te olimpijske igre kot najbolj dramatične igre. Na listu je pisalo, da je bil Ben Johnson ujet pri jemanju prepovedanih substanc in naj bi mu po ocenah MOK-a odvzeli olimpijsko medaljo (Mann, 2018).

Johnson je bil na testu urina pozitiven zaradi prepovedanega anaboličnega steroida stanazolola. MOK mu je medaljo in njegov svetovni rekord res odvzel. Tako so zlato medaljo podelili Lewisu, srebro pa je dobil Britanec Linford Christie. Ben Johnson je šel od heroja do ničle in bil sramotno poslan domov v Kanado (Mann, 2018).

Andrea Mann (2018) je dejala, da v olimpijski vasi niso bili presenečeni nad incidentom, ki se je zgodil, saj sta bila tako Ben Johnson kot njegov trener Charlie Francis že dlje časa na sumu zlorabe dopinga. Potem drugouvršeni Britanec Christie Linford je priznal, da je bil zelo šokiran nad tem, ne samo zaradi Johnsona, temveč tudi zaradi športa. To je bil zelo žalosten dan za celotno atletiko.

Čeprav je Johnson priznal, da je osem let jemal steroide, je vztrajal, da je v tem primeru nedolžen in da ga je nekdo sabotiral, ko je popil pijačo v antidopinškem centru v Seulu. Kasneje je povedal, da je bilo veliko temnih dni, saj ga je ves svet upodobil kot poraženca in goljufa, toda ni bil sam, ko je šlo za zlorabo dopinga, saj so to počeli tudi drugi. Mediji so njega takrat izpostavili kot edinega, zato mu je bilo še toliko težje (Mann, 2018).

Zanimivo je, da je bil od udeležencev te zgodovinske tekme pozneje obtožen še Linford Christie (po diskvalifikaciji Johnsona srebrn), ki so ga ujeli nekaj let pozneje in kaznovali s prepovedjo nastopov. Kar se tiče legendarnega Američana Carla Lewisa (po diskvalifikaciji Johnsona zlat) in njegovega rojaka Dennisa Mitchella (po diskvalifikaciji Johnsona bronast), je leta 2003 dr. Wade Exum iz ameriškega olimpijskega odbora objavil kopije dokumenta z imeni stotih dopingiranih ameriških športnikov, med katerimi sta bila tudi omenjena atleta, vendar sta ne glede na to dobila dovoljenje za mednarodne nastope. Lewis je bil leta 1988 v kvalifikacijah za ameriško atletsko ekipo za olimpijske igre celo trikrat ujet pri uporabi prepovedanih sredstev, a so mu pogledali skozi prste (Sportal, 2011).

Montague (2012) je dejal, da so se na začetku Olimpijskih iger v Seulu pojavile težave s prizorišči in logistiko. V poročilih zdravstvene komisije je bilo ugotovljeno, da so obstajale varnostne težave v prostorih za nadzor dopinga in v laboratorijih. Problemi so bili:

- nove steklenice za vzorce urina športnikov so včasih puščale, kar je povzročalo morebitne težave pri označevanju števil, zato so bile nekatere steklenice zamenjane;
- ljudje brez identifikacijskih dovoljenj so vstopali v zasebna območja doping kontrole (kjer so športniki dajali vzorce) – v enem primeru so preveč radovednega zdravnika turške ekipe nasilno odstranili iz sobe;
- štirje aparati za preverjanje dopinga so se v času iger pokvarili, kar je še dodatno oteževalo delo.

Johnson še zdaj verjame, da je bila to najboljša tekma vseh časov, čeprav ni bila njegova najboljša, saj je bil mnenja, da ima v rezervoarju še več goriva. Dejal je tudi, da goljufaš samo, če tega ne počne nihče drug. Vedel je, da to počnejo tudi drugi in da je on to počel bolj kot kdorkoli drug. Ben Johnson je trdil, da te doping ne

naredi hitrega tekača, ampak je za to potreben učinkovit in dober trening, ki je bil pri Johnsonu boljši od ostalih (Montague, 2012).

Na začetku olimpijskih iger je imela cela Kanada Johnsona za svojega favorita in polagala vse upe vanj. Ko pa se je zgodil incident, so mu obrnili hrbet in ga niso več odobraval za svojega, temveč za Jamajčana, ki živi v Kanadi. Kanada mu ni dala priložnosti, da bi se za svoje grehe na kakršen koli način zagovarjal in da bi ga ščitila kot športnika. Namesto tega so ga poslali na preiskavo v Dubinu, ki jo je ustanovila kanadska vlada, da bi odkrila obseg uporabe drog v športu. Potem ko je Johnson sprva zanikal jemanje steroidov, je tam prvič priznal zlorabo (Montague, 2012).

Po incidentu so ga kaznovali z dvoletno prepovedjo tekmovanja in mu odvzeli vse medalje, ki jih je osvojil. Januarja 1991 se je vrnil na atletske steze, a se mu nikoli ni uspelo približati dosežkom, s katerimi je navduševal pred tem. Na svetovno prvenstvo istega leta se ni uvrstil, na Olimpijskih igrah leta 1992 v Barceloni pa ni prišel do finala. Januarja 1993 je njegova zgodba o uspehu dokončno strmoglavila. Po dvoranskem mitingu v Montrealu je bil spet pozitiven na kontroli prepovedanih poživil in bil za vedno izključen z atletskih tekmovanj. V spomin vseh se je zasidral kot eden izmed največjih oziroma najbolj slovitih goljufivcev v zgodovini športa (Viškovič, 2015).

Naslednjih nekaj let je iskal zaposlitev, vendar je službe hitro menjal. Enkrat je celo delal kot osebni trener v Libiji za sina polkovnika Gadafija Saadija, ki je hotel postati poklicni nogometaš. Danes se je Johnson ustalil in je trener nogometnih zvezdnikov v mednarodni šoli Genova v Italiji. Še danes je mnenja, da se mu je zgodila krivica zaradi nepravilnega ravnanja s strani MOK-a. Bil je edina žrtev med vsemi, ki so jemali isto stvar, vendar so bili ti zaščiteni. Njegov trener je vselej priznal, da je svojim športnikom dajal steroide, ampak da Johnson ni od njega prejemal stanazolola, zato se mu zdi čudno, da je bil pozitiven (Montague, 2012).

Johnson je po vseh teh letih še vedno mnenja, da si zasluži mesto med najboljšimi atleti na 100 metrov. Današnji tekači se ne morejo primerjati s tem, kar je bil on pred 32 leti. Še vedno verjame, da bi danes lahko tekel pod 9,5 sekunde. V letih 1987 in 1988 je zmagal 25 finalov proti največjim tekmeccem, kar se do danes še ni zgodilo. Trdi, da se zdravniki od takrat niso nič spremenili in da športniki še vedno jemljejo več različnih zdravil hkrati ter še vedno tečejo počasneje, kot je tekel takrat on (Montague, 2012).

Literatura

1. Mann, A. (2018). *September 27, 1988: Ben Johnson is stripped of his Olympic gold medal after failing drugs test*. BT. Pridobljeno s: <https://home.bt.com/news/on-this-day/september-27-1988-ben-johnson-is-stripped-of-his-olympic-gold-medal-after-failing-drugs-test-11364007354384>
2. Montague, J. (2012). *Hero or villain? Ben Johnson and the dirtiest race in history*. CNN. Pridobljeno s: <https://edition.cnn.com/2012/07/23/sport/olympics-2012-ben-johnson-seoul-1988-dirtiest-race/index.html>
3. Sportal. (2011). *„Vsi so bili dopingirani, ujeli pa so le mene“*. Siol.net. Pridobljeno s: <https://siol.net/sportal/sportal-plus/vsi-so-bili-dopingirani-ujeli-pa-so-le-mene-253863>
4. Viškovič, R. (2015). *Od junaka do bedaka v 9,79 sekunde*. Siol.net. Pridobljeno s: <https://siol.net/sportal/atletika/od-junaka-do-bedaka-v-979-sekunde-392286>